

Nurdođan Sünbül

**FİNANSAL TEKNOLOJİ
ORTAKLIKLARI VE ÖDEME
HİZMETLERİ REJİMİ**

onikilevha
TİC. M. NO: 27.090/2019-1

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FINANSAL TEKNOLOJİLER (FİNTEKLER)

I. FİNTEK KAVRAMI VE FİNTEKİN KAPSAMI.....	5
A. Fintek Kavramı	5
1. Terminoloji Sorunu	5
2. Fintekin Tanımı	6
3. Fintekin Hizmetlerinin Ortak Unsurları	8
a. Sunulan Hizmetlerin Bankacılık ve Finans Hizmetlerine İlişkin Hizmetler Olması	8
b. Sunulan Hizmetlerin Teknoloji Temelli Olması	8
c. Yeni Hizmet ya da İş Modeli Ortaya Çıkarması.....	9
d. Finansal Sektörü Etkilemesi.....	10
e. Diğer Unsurlar	10
4. Fintek Akımının Tarihçesi	11
a. Fintek 1.0 Dönemi	11
b. Fintek 2.0 Dönemi	12
c. Fintek 3.0 Dönemi	13
B. Fintek Hizmetleri	14
1. Alternatif Finansman Çözümleri.....	15
a. Ödünç Verme Hizmetleri	16
b. Kitle Fonlaması.....	17

---

2. Ödeme Hizmetleri	18
3. Dağıtık Defter Teknolojisi ve Kripto Varlıklar	19
4. Kredi Derecelendirmesi	22
5. Robo-danışmanlık Hizmetleri	24
C. Fintek Hizmeti Sağlayıcıları	25
1. Fintek Ortaklıkları	25
a. Fintek Girişimleri (Start-uplar)	25
b. Hizmet Olarak Fintek (FaaS)	26
2. Yeni Nesil Bankacılık	27
a. Servis Modeli Bankacılığı (BaaS)	27
b. Dijital Bankalar	30
3. Techfin Ortaklıkları	32
a. Büyük Teknoloji Ortaklıkları (Bigtechler)	33
b. Bulut Bilişim Hizmeti Sağlayıcıları	34
c. Telekomünikasyon Ortaklıkları	36
D. Fintek Ekosistemi	37
1. Fintek Ekosistemine Genel Bakış	37
2. Düzenleme Havuzu (Regulatory Sandbox)	38
3. Kuluçka Merkezleri ve Hızlandırma Programları	40
II. AÇIK BANKACILIK	41
A. Açık Bankacılık Kavramı	41
B. Yasal Çerçeve	45
1. Açık Bankacılık ile İlgili Mevzuat Yaklaşımları	45
2. Düzenleyici ve Denetleyici Otoriteler	46
C. Açık Bankacılığın Arka Planı	47
1. Üçüncü Taraf Sağlayıcı Kavramı	47
2. Uygulama Programlama Arayüzü (API)	48
3. Açık Bankacılığın Riskleri	50
D. Açık Finans	51
III. FİNTEK REJİMİ	53

A. AB Hukuku Düzenlemeleri.....	53
B. Türk Hukuku Düzenlemeleri.....	55
1. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu	55
2. ÖdemeSisK ve İkincil Düzenlemeler.....	55
3. Finansal Suçlara İlişkin Düzenlemeler	56
4. Diğer Temel Düzenlemeler	56
C. Fintekin Diğer Ülkelerde Düzenlenmesi.....	57

İKİNCİ BÖLÜM

ÖDEME HİZMETLERİ REJİMİ

I. AB VE TÜRK HUKUKUNDA ÖDEME HİZMETLERİ DÜZENLEMELERİ..	61
A. Yasal Düzenlemeler.....	61
1. AB Hukuku.....	61
2. Türk Hukuku.....	67
B. Ödeme Hizmetleri Kavramı	69
1. Ödeme İşlemi Kavramı	69
2. Ödeme Aracı	72
3. Ödeme Hizmetlerinin Tanımı.....	78
a. PSD 2 ve ÖdemeSisK'nin Ödeme Hizmetleri Düzenlenmesi	78
b. Ödeme Hizmetlerinin Sınıflandırılması.....	81
(1) Ödeme Hesabı Açılması ve İşletilmesi.....	82
(2) Ödeme İşlemlerinin Yürütülmesi ve POS Hizmetleri.....	83
(3) Ödeme Aracının İhracı ve Kabulü	85
(4) Para Havalesi	87
(5) Mobil Ödemeler.....	87
(6) Fatura Ödemeleri	90
(7) Açık Bankacılık Hizmetleri	92
i. Ödeme Emri Başlatma Hizmeti	93

ii. Hesap Bilgisi Hizmeti.....	94
C. Ödeme Sistemleri.....	96
1. Ödeme Sistemlerinin Önemi.....	96
2. Kanuni Sınıflandırmalar.....	98
a. Ödeme Hizmetleri.....	99
b. Sistemler.....	99
3. Öğretideki Sınıflandırmalar	102
a. Ödeme Hizmetleri Sütunu.....	103
(1) Ödeme Emri Başlatma	103
(2) Bilgi Sistemleri	104
(3) Hesap Hizmetleri	106
b. Muhabir Bankacılık Hizmetleri.....	106
c. Dar Anlamda Ödeme Sistemleri (Ödeme Altyapıları) ...	108
(1) Takas Sistemleri.....	109
(2) Mutabakat Sistemleri.....	110
i. Toptan ve Perakende Ödemeler.....	111
ii. Gerçek Zamanlı Brüt Mutabakat ve Netleştirme Sistemleri.....	112
(3) Ödeme Sistemi Uygulamalarına Genel Bakış.....	113
i. AB’de Ödeme Sistemleri.....	113
ii. ABD’de Ödeme Sistemleri	113
iii. Birleşik Krallık’ta Ödeme Sistemleri	114
iv. Türkiye’de Ödeme Sistemleri.....	116
d. Uçtan Uca Hizmetler.....	119
D. Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları.....	120
1. Banka Anonim Ortaklıkları.....	120
a. Banka Kavramı.....	120
b. Bankaların Faaliyet Konuları.....	121
c. Ödeme Hizmeti Sağlayıcısı Olarak Bankalar.....	122
2. Elektronik Para Kuruluşları.....	122
3. Ödeme Kuruluşları	125
a. Genel Olarak.....	125

---

b.	Faaliyet İzni.....	128
(1)	Faaliyet İzni Koşulları.....	128
(2)	Faaliyet İzni Başvurusu ve Başvurunun Değerlendirilmesi.....	130
(3)	Faaliyet İzninin İptali.....	131
(4)	Faaliyet İzninin Sona Ermesi.....	132
(5)	İzinsiz Faaliyette Bulunmak.....	132
c.	Şube, Temsilci, Birlikte Hizmet Sunma ve Dış Hizmet Alımı.....	133
(1)	Şube Açma.....	133
(2)	Temsilci Aracılığıyla Faaliyetlerini Yürütme.....	135
(3)	Yurt Dışındaki Tüzel Kişilerle Birlikte Hizmet Sunma.....	137
(4)	Dış Hizmet Alımı.....	137
4.	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Ortaklığı.....	138
E.	Ödeme Hizmetlerinden Muaf Tutulan İstisnalar.....	139
1.	Ticari Acentelik.....	139
a.	Genel Olarak.....	139
b.	Ticari Acentelik ve Ticari Temsilcilik Kavramları.....	140
c.	Ticari Acentelik İstisnasının Kapsamının Daraltılması ...	142
d.	E-Ticaret Platformlarının Durumu.....	143
2.	Bilişim ve Telekomünikasyon Ortaklıklarına Ödeme.....	146
3.	Sınırlı Kullanım Alanına Sahip Ödeme Araçları.....	148
a.	Belirli Bir İşletmenin Satış Alanlarında.....	149
b.	Sınırlı Hizmet Ağında Kullanılan Ödeme Araçları.....	150
c.	Çok Sınırlı Ürün ve Hizmet Çeşidi.....	151
d.	Sosyal ve Vergisel Amaçlarla Çıkarılan Ödeme Araçları .	152
4.	Diğer İstisnalar.....	153
II.	FİNTEKLERİN ÖDEME HİZMETLERİNE ETKİSİ.....	154
A.	Ödeme Alanındaki Fintek Hizmetleri.....	154
1.	Elektronik Cüzdanlar.....	155

2. Dağıtık Defter Teknolojisi ve Kripto Varlıklar	158
a. Genel Olarak	158
b. KriptoYön Düzenlemesi.....	160
(1) KriptoYön'ün Amacının Değerlendirilmesi	160
(2) KriptoYön ile Sınırlandırılan Faaliyetler	161
3. Temassız Ödemeler ve Giyilebilir Teknolojiler	163
B. Ödeme Hizmetlerindeki Fintek Birlikleri.....	165

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FİNTEK EKOSİSTEMİNDEKİ İLİŞKİLER

I. FİNTEKLERİN RAKİPLERİYLE İLİŞKİLERİ	167
A. Finteklerin Bankacılık Sektörü ile İlişkileri.....	167
1. Finteklerle Bankaların Karşılaştırılması.....	167
2. Finteklerin Bankalarla Rekabeti	169
3. Finteklerin Bankalarla İş Birlikleri	172
B. Finteklerin Diğer Finteklerle İlişkileri.....	174
II. FİNTEKLERİN OTORİTE VE BİRLİKLERLE İLİŞKİLERİ.....	175
A. Finteklerin TCMB ile İlişkileri	176
B. Finteklerin BDDK ile İlişkileri	179
C. Finteklerin TÖDEB ile İlişkileri.....	180
1. TÖDEB'in Yapısı.....	180
2. TÖDEB'in Görev ve Yetkileri	181
III. FİNTEKLERİN MÜŞTERİLERLE İLİŞKİLERİ.....	183
A. Fintek Hizmetleri için Ortak Hususlar	183
1. Genel Olarak Finansal Tüketicinin Korunması	183
2. Finansal Hizmetlere İlişkin Mesafeli Sözleşmeler	185
a. Genel Olarak	185
b. Ön Bilgilendirme Yükümlülüğü	186
c. Tüketicinin Cayma Hakkı.....	187

---

d. İspat Yükümlülüğü ve Bilgilerin Saklanması.....	188
e. Sözleşmenin Sona Erdirilmesi.....	188
B. Ödeme Hizmetlerine Özgü Hususlar	188
1. Ödeme Hizmetlerinin Hukuki Niteliği.....	189
2. Ödeme Hizmetleri Sözleşmesinin Kurulması.....	191
3. Ödeme Hizmeti Sağlayıcısının Borçları	193
a. Asli Edim.....	193
b. Yan Borçlar.....	194
(1) Özen ve Sadakat Borcu.....	194
(2) Veri Paylaşımı ve Hassas Müşteri Verilerinin Korunması	195
i. Veri Paylaşımının API ile Yapılması Zorunluluğu	195
ii. Kişisel Verilerin Korunması	197
iii. Hassas Müşteri Verilerinin Korunması	198
iv. Güçlü Kimlik Doğrulama	200
(3) Şeffaflık ve Bilgilendirme Yükümlülükleri ve İstisnaları	203
i. Genel Olarak	203
ii. Tüketici Olmayan Müşterilere Özgü Düzenlemeler	204
iii. Ücret, Masraf, Komisyon ve Diğer Menfaatler....	205
iv. Düşük Değerli Ödemeler İstisnası	206
(4) Tek Seferlik Ödeme İşlemlerinde Bilgilendirme	208
i. Ödeme İşlemi Öncesi Bilgilendirme	208
ii. Ödeme Emrinin Başlatılması Sonrasında Bilgilendirme.....	209
iii. Ödeme İşleminin Gerçekleştirilmesinden Sonra Bilgilendirme	211
(5) Çerçeve Sözleşme Kapsamında Bilgilendirme Yükümlülüğü	211
i. Bilgilendirme Yükümlülüğü ve Sözleşme Şartları.....	212
ii. Sözleşme Değişiklikleri	214

iii. Tekil Ödeme İşlemlerinde Bilgilendirme Yükümlülüğü	215
4. Müşterinin Borçları.....	217
5. Tarafların Sorumlulukları	218
a. Ödeme İşlemlerinin Yetkilendirilmesi.....	218
(1) Ödeme İşleminin Onaylanması ve Onayın Geri Alınması	218
(2) Ödeme Aracı ile İlgili Yükümlülükler.....	218
i. Ödeme Aracının Kullanılmasının Sınırlandırılması	218
ii. Ödeme Hizmeti Sağlayıcısının Yükümlülükleri..	219
iii. Müşterinin Yükümlülükleri	220
(3) Yetkisiz ve Hatalı Ödemeler	220
i. Ödeme Hizmeti Sağlayıcısının Sorumluluğu	220
ii. Gönderenin Sorumluluğu	222
iii. Alıcı Tarafından veya Alıcı Aracılığıyla Başlatılan Ödeme İşlemleri	224
b. Ödeme İşlemlerinin Yürütülmesi.....	226
(1) Ödeme Emri ve Ödemenin Gerçekleştirilmesi.....	226
(2) Ödeme Emrinin Reddi.....	228
(3) Ödeme Emrinin Geri Dönülemezliği	229
c. Sorunlu Ödemeler	231
(1) Hatalı Kimlik Tanımlayıcıları.....	231
(2) Ödeme Hizmeti Sağlayıcısının Sorumluluğu	232
d. Mücbir Sebep	234
6. Sözleşmenin Sona Ermesi.....	234
a. Sözleşmenin Feshi.....	235
SONUÇ	237
KAYNAKÇA.....	243